

मानव अधिकार मञ्च नेपाल

HUMAN RIGHTS FORUM (HURF) NEPAL

संस्थाको परिचय

२०४६ मा भएको प्रजातन्त्रको पुनर्वहाली पश्चात प्रजातान्त्रिक अभ्यास र मानवअधिकारको बहसलाई समुदाय तहमा र तत्कालिन राज्य पक्षलाई सचेतीकरण गर्न जरूरी थियो। प्रजातान्त्रिक व्यवहारको अभावमा नागरिकहरूका अधिकारहरूको अवस्था नाजुक थियो। नागरिकहरूमा उनीहरूका अधिकार र राज्यलाई मानवअधिकारको सम्मानका लागि सचेतिकरण गर्न जरूरी रहेको अवस्थामा जिल्लामा मानवअधिकारका क्षेत्रमा काम गर्ने कुनै संघसंस्थाहरू थिएनन्। त्यही अभावलाई पुरागर्दै नागरिकहरूका अधिकारका बारेमा सुसुचित गर्ने, राज्यलाई जवाफदेही बनाउने र प्रजातान्त्रिक पद्धतिलाई संस्थागत गर्दै मानवअधिकारको संरक्षण सम्बर्द्धनका लागि सचेतना, पैरवी, क्षमता विकास, परिचालन, अनुगमन गर्ने, महिला, बालबालिका, दलित, पिछाडिपारिएका वर्ग समुदायका सवालहरूलाई सहयोग र सहजीकरण गर्ने उद्देश्यका साथ २०५५ सालमा जिल्ला प्रशासन कार्यालयमा इलाममा दर्ता भई क्रियाशिल छ। संस्था स्थापनाकालदेखि समावेशीलाई अभिन्न अंग बनाउँदै भेदभाव, छुवाछुत, महिला हिंसा, द्वन्द्व, शान्ति र मेलमिलाप, मनोसामाजिक सहयोग, कानूनी सहयोग जस्ता क्रियाकलापमार्फत समुदाय तहमा क्रियाशिल छ।

समाजकल्याण परिषद काठमाण्डौमा आवद्ध यो संस्था घरेलु हिंसा विरुद्ध अभियान पूर्वाञ्चल नेटवर्कको संस्थापक सदस्य, मानवअधिकार एलाइन्सको सदस्य तथा मेलमिलाप परिषदको सदस्य रहेको छ।

परिकल्पना :

सभ्य र समुन्नत समाजको निर्माण

ध्येय :

मानवअधिकारको संरक्षण र सम्बर्द्धन मार्फत दीगो शान्ति र न्यायका लागि क्रियाशिल रहने।

लक्ष्य :

१) समुदाय विशेषगरी गरीब, सिमान्तकृत तथा अल्पसंख्यकहरूको अधिकारको प्रयोग र सामाजिक न्यायमा पहुँचको अभिवृद्धि

- गर्दै, विभेदरहित तथा मानवअधिकार सम्मत समाज निर्माण।
- २) समुदायलाई उनीहरूका अधिकार, मानवअधिकार, कानून र नीतिहरूका बारेमा सचेत र सक्षम बनाउँदै प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि क्रियाशीलताको अभिवृद्धि गराउने।
 - ३) संस्थाका लक्ष्य तथा उद्देश्य प्राप्तिका लागि संस्थागत विकास, श्रोत र क्षमताको प्रभावकारी परिचालनमा वृद्धि गर्ने।

उद्देश्यहरू :

- १) विशेषगरी राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय कानूनहरूले सुनिश्चित गरेका नागरीक, राजनीतिक, सामाजिक, साँस्कृतिक, वातावरणीय जस्ता अधिकारहरू र मानवअधिकारको सुनिश्चितताका लागि सम्बन्धित सरोकारवालाहरूको सहयोग अभिवृद्धि गर्ने।
- २) विशेषगरी महिला, एकल महिला, युवा महिला, किशोरी, बालबालिका, दलित, द्वन्द्व प्रभावित तथा पीडित, अपाङ्गता भएका, लैङ्गिक तथा जातिय अल्पसंख्यक, आदिवासी, जनजाति, जेष्ठ नागरीक गरीव तथा जोखिम र हिंसाबाट परेका समुहहरूको हिंसा न्यूनीकरण तथा हिंसाबाट संरक्षण, सबै प्रकारका विभेदहरूको न्यूनीकरण र संरक्षण गर्दै सामाजिक न्यायको प्राप्तिका लागि सहयोग गर्ने।
- ३) लोकतान्त्रिक अभ्यास मार्फत अधिकारहरूका बारेमा सचेतना, अधिकारको प्रयोगसाथै सम्बन्धित सरोकारवालाहरूमा सचेत र अभिप्रेरित एवं जवाफदेही बनाउँदै सकृय र प्रभावकारी भूमिका निर्वाहमा अभिवृद्धि गर्ने।
- ४) तत्कालिन र प्रत्यक्ष सरोकारका विषयहरूका बारेमा समुदाय तथा सरोकारवालाहरू सचेतना गर्दै तत्कालिन समस्या समाधानका लागि लोकतान्त्रिक विधि मार्फत सकृय र प्रभावकारी भूमिकामा अभिवृद्धि।
- ५) मानवअधिकार मञ्चको संस्थागत विकास गर्ने।
- ६) मानवअधिकार मञ्चको सम्बन्ध (विद्यमान तथा नयाँ राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय संस्थाहरू, निकायहरू) वृद्धि गर्दै वित्तिय तथा प्राविधिक क्षमताको विकास गर्ने।
- ७) संस्थाको संस्थागत तथा कार्यक्रमगत लक्षहरू पुरा गर्ने, प्राप्त उपलब्धिहरूको संरक्षण र संस्थागत गर्न संस्थाका विषयगत क्षेत्रका सवालहरूको पहिचान, खोज अनुसन्धान, ज्ञान सीपको हस्तान्तरण, अभिलेखन, प्रकाशन र वितरण गर्दै संस्थागत गर्ने।

बैशाख २०७३

April - May 2016

आइतबार SUN	सोमबार MON	मंगलबार TUE	बुधबार WED	बिहीबार THU	शुक्रबार FRI	शनिबार SAT
			नववर्ष २०७३ शुभारम्भ १ सप्तमी 13	चैतेदशैं २ अष्टमी 14	रामनवमी ३ नवमी 15	४ दशमी 16
५ एकादशी 17	६ द्वादशी 18	महावीर जयन्ती ७ त्रयोदशी 19	८ त्रयोदशी 20	९ चतुर्दशी 21	१० पूर्णिमा 22	११ प्रतिपदा 23
१२ द्वितीया 24	१३ तृतीया 25	१४ चतुर्थी 26	१५ पंचमी 27	१६ षष्ठी 28	१७ सप्तमी 29	१८ अष्टमी 30
विश्व मजदुर दिवस १९ नवमी 1	२० दशमी 2	२१ एकादशी 3	२२ द्वादशी 4	त्र+च. 5	मातातीर्थ औंसी २३ औंसी 6	२४ प्रतिपदा 7
२५ द्वितीया 8	अक्षय तृतीया २६ तृतीया 9	२७ चतुर्थी 10	२८ पंचमी 11	२९ षष्ठी 12	३० सप्तमी 13	

जेठ २०७३

May - June 2016

आइतबार SUN	सोमबार MON	मंगलबार TUE	बुधबार WED	बिहीबार THU	शुक्रबार FRI	शनिबार SAT
३० अष्टमी 12	३१ नवमी 13	३२ नवमी 14				१ अष्टमी 14
२ नवमी 15	३ दशमी 16	४ एकादशी 17	५ द्वादशी 18	६ त्रयोदशी 19	७ चतुर्दशी 20	बुद्ध जयन्ती, उमौली पर्व ८ पूर्णिमा 21
९ प्रतिपदा 22	१० द्वितीया 23	११ तृतीया 24	१२ तृतीया 25	१३ चतुर्थी+पं. 26	१४ षष्ठी 27	गणतन्त्र दिवस १५ सप्तमी 28
१६ अष्टमी 29	१७ नवमी 30	१८ दशमी 31	१९ एकादशी 1	२० द्वादशी 2	२१ त्रयोदशी 3	२२ चतुर्दशी 4
२३ औंसी 5	२४ प्रतिपदा 6	२५ द्वितीया+तृ. 7	२६ चतुर्थी 8	२७ पंचमी 9	२८ षष्ठी 10	२९ सप्तमी 11

इलाम नगरपालिका ३, गोलबस्ती, इलाम, फोन: ०२७५२०८००, फ्याक्स : ०२७५२०९१९

Toll Free No.: 16602752111, Email: info@hurf.org.np, hurfilam@ntc.net.np, Website: www.hurf.org.np

मानव अधिकार मञ्च नेपाल

HUMAN RIGHTS FORUM (HURF) NEPAL

संस्थाका कार्यक्षेत्रहरू

१) अधिकार र मानव अधिकार

यस अन्तर्गत संस्थाले मानवअधिकारको नियमित अनुगमन, अभिलेखन, मानवअधिकार शिक्षा, बाल अधिकार, महिला अधिकार, दलित अधिकार, जेष्ठ नागरीकका अधिकार, राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय कानून तथा नीतिहरूका बारेमा सचेतना, पैरवी सञ्चालन गर्दछ । संस्थाले इलाम, पाँचथर र ताप्लेजुङ्ग जिल्लाका सबै गाविस तथा नगरपालिकाहरूमा मानवअधिकार रक्षक तयार गरी नियमित अनुगमनमा क्रियाशिल छन् भने, मेची र कोशी अञ्चलका ७ जिल्लाका ६५ गाविस/नगरपालिकाहरूमा बालकलवहरू क्रियाशिल छन् । यसैगरी महिला अधिकार समुहहरू क्रियाशिल छन् । संस्था मानवअधिकार एलाइन्सको सदस्य हो ।

२) द्वन्द्व, शान्ति र न्याय

द्वन्द्व, द्वन्द्व रूपान्तरण, द्वन्द्व व्यवस्थापन, शान्ति निर्माण, सामाजिक न्यायको स्थापनाका लागि अहिंसात्मक द्वन्द्व रूपान्तरण पद्धतिका लागि द्वन्द्व, द्वन्द्व संवेदनशीलता, जोखिम व्यवस्थापन, मेलमिलाप, सम्बाद, मनोसामाजिक मनोविमर्श, कचहरी नाटक जस्ता विभिन्न विधिहरूसँग सम्बन्धित सीप विकास, समुह निर्माण र स्थानीय शान्तिवाहकहरूको क्षमता विकास र परिचालन गर्ने काम संस्थाको नियमित क्रियाकलाप हो । स्थानीय तहमा गाविस स्तरीय मेलमिलाप समितिहरू, बाल अधिकार समुहहरू, शान्ति शिक्षा, स्थानीय शान्ति समितिहरूको क्षमता विकास जस्ता क्षेत्रमा संस्था क्रियाशिल छ । संस्थामा मेलमिलापकर्ता, सहजकर्ताहरू, मनोविमर्शकर्ताहरू र समुदाय तहमा ५०० भन्दा बढी तालिम प्राप्त मेलमिलापकर्ताहरू क्रियाशिल छन् । संस्था मेलमिलाप परिषदको सदस्य समेत रहेको छ ।

३) लोकतन्त्र र सुशासन

विद्यमान कानून र लोकतन्त्रका आधारभूत मान्यताहरूको कार्यान्वयनका लागि सचेतना, पैरवी र नीति तथा कानूनहरूको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि क्षमता विकास, सुशासनको सुनिश्चितताका लागि सामाजिक लेखा परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई, लैङ्गिक सम्बेदनशील बजेट, सकारात्मक विभेद, लक्षित वर्गका अधिकारहरू जस्ता विषयहरूमा नियमित क्रियाकलाप, पैरवी जस्ता क्रियाकलाप संस्थाले सञ्चालन गर्दछ ।

४) लैङ्गिक तथा सामाजिक समावेशीकरण

लैङ्गिक तथा सामाजिक समावेशीकरण, मूलप्रवाहिकरण, महिला अधिकार, घरेलु हिंसा, महिला हिंसा, जातीय विभेद र छुवाछुत, सिमान्तकृत र अल्पसंख्यकहरूका अधिकारहरू, सामाजिक न्याय, सकारात्मक विभेद जस्ता विषयहरूमा सचेतना, क्षमता विकास, समुह परिचालन र सरोकारवालाहरूको ध्यानाकर्षण, लैङ्गिक बजेट, लैङ्गिक तथा समावेशीता परीक्षण जस्ता क्रियाकलापहरू संस्थाद्वारा सञ्चालित छन् । यसैगरी, हिंसामा परेका महिला तथा बालबालिकाहरूका लागि उद्धार, आपतकालिन आवास, कानूनी सहायता, मनोसामाजिक मनोविमर्श, मेलमिलाप र निशुल्क टेलिफोन मार्फत गुनासो सुन्ने जस्ता नियमित सेवाहरू संस्थाले प्रदान गर्दछ । संस्था घरेलु हिंसा विरुद्ध पूर्वाञ्चल नेटवर्क (२०६६) को संस्थापक सदस्य हो ।

५) खोज, अनुसन्धान र प्रकाशन

समाजमा ओभरलुका परेका सामाजिक समस्याहरू र संस्थाका कार्यक्षेत्र सम्बन्धी सवालहरूको अध्ययन, अनुसन्धान गर्ने, प्रकाशन गर्ने वितरण गर्दै संस्थाका उपलब्धिहरू संस्थागत गर्ने तथा समाजमा प्रकाशनका माध्यमद्वारा सचेतना गर्ने क्रियाकलाप संस्थाले गर्दछ । संस्थाले जिल्ला कारागार इलाम, तथा पूर्वाञ्चलका ७ जिल्लाका ६५ माध्यमिक विद्यालयहरूमा पुस्तकालय स्थापना गरी सञ्चालनमा छन् । संस्थाले हरेक वर्ष पूर्वाञ्चल क्षेत्रमा रहेर मानवअधिकारका क्षेत्रमा खोज अनुसन्धान गर्ने १ जना पत्रकारलाई मानवअधिकार पत्रकारीता वर्ष पुरस्कारले सम्मान गर्ने गर्दछ ।

हाम्रा सेवाहरू :

- १) मानवअधिकारको नियमित अनुगमन, अभिलेखन र मानवअधिकार शिक्षा
- २) मेलमिलाप
- ३) मनोसामाजिक सहयोग
- ४) कानूनी परामर्श
- ५) आपतकालिन आवास (हिंसामा परेका महिला र बालबालिका)
- ६) निशुल्क टेलिफोन मार्फत गुनासो सुन्ने । (१६६०२७५२९९९)
- ७) सम्बाद सहजीकरण
- ८) पुस्तकालय (इलाम कारागार र ७ जिल्लाका ६५ विद्यालयमा)
- ९) प्रकाशन
- १०) विषयगत सहजकर्ता

असार २०७३

June - July 2016

आइतबार SUN	सोमबार MON	मंगलबार TUE	बुधबार WED	बिहीबार THU	शुक्रबार FRI	शनिबार SAT
			१ दशमी 15	२ एकादशी 16	३ द्वादशी 17	४ त्रयोदशी 18
५ चतुर्दशी 19	६ पूर्णिमा 20	७ प्रतिपदा 21	८ द्वितीया 22	९ तृतीया 23	१० चतुर्थी 24	११ पंचमी 25
१२ षष्ठी 26	१३ सप्तमी 27	१४ अष्टमी 28	१५ नवमी+द. 29	१६ एकादशी 30	१७ द्वादशी 1	१८ त्रयोदशी 2
१९ चतुर्दशी 3	२० औंशी 4	२१ प्रतिपदा 5	२२ द्वितीया 6	२३ तृतीया 7	२४ चतुर्थी 8	२५ पंचमी 9
२६ षष्ठी 10	२७ सप्तमी 11	२८ अष्टमी 12	२९ नवमी 13	३० दशमी 14	३१ एकादशी 15	

साउन २०७३

July - August 2016

आइतबार SUN	सोमबार MON	मंगलबार TUE	बुधबार WED	बिहीबार THU	शुक्रबार FRI	शनिबार SAT
३० एकादशी 14	३१ द्वादशी 15	३२ त्रयोदशी 16				१ द्वादशी 16
२ त्रयोदशी 17	३ चतुर्दशी 18	४ पूर्णिमा 19	५ प्रतिपदा 20	६ द्वितीया 21	७ तृतीया 22	८ चतुर्थी 23
९ पंचमी 24	१० षष्ठी 25	११ सप्तमी 26	१२ अष्टमी 27	१३ नवमी 28	१४ दशमी 29	१५ एकादशी 30
१६ द्वादशी+त्र. 31	१७ चतुर्दशी 1	१८ औंशी 2	१९ प्रतिपदा 3	२० द्वितीया 4	२१ तृतीया 5	२२ चतुर्थी 6
२३ पंचमी 7	२४ षष्ठी 8	२५ षष्ठी 9	२६ सप्तमी 10	२७ अष्टमी 11	२८ नवमी 12	२९ दशमी 13

इलाम नगरपालिका ३, गोलबस्ती, इलाम, फोन: ०२७५२०८००, फ्याक्स : ०२७५२०९१९

Toll Free No.: 16602752111, Email: info@hurf.org.np, hurfilam@ntc.net.np, Website: www.hurf.org.np

मानव अधिकार मञ्च नेपाल

HUMAN RIGHTS FORUM (HURF) NEPAL

संविधानमा छुवाछूत तथा भेदभावविरुद्धको हक

धारा २४ छुवाछूत तथा भेदभाव विरुद्धको हक :

- (१) कुनै पनि व्यक्तिलाई निजको उत्पत्ति, जातजाति, समुदाय, पेशा, व्यवसाय वा शारीरिक अवस्थाको आधारमा कुनै पनि निजी तथा सार्वजनिक स्थानमा कुनै प्रकारको छुवाछूत वा भेदभाव गरिने छैन ।
- (२) कुनै वस्तु, सेवा वा सुविधा उत्पादन वा वितरण गर्दा त्यस्तोवस्तु, सेवा वा सुविधा कुनै खास जात वा जातिको व्यक्तिलाई खरीद वा प्राप्तगर्नबाट रोक लगाइने वा त्यस्तो वस्तु, सेवा वा सुविधा कुनै खास जात वा जातिको व्यक्तिलाई मात्र बिक्री वितरण वा प्रदान गरिने छैन ।
- (३) उत्पत्ति, जात, जाति वा शारीरिक अवस्थाको आधारमा कुनै व्यक्तिलाई समुदायलाई उच्च वा नीच दर्शाउने, जात, जाति वा छुवाछूतको आधारमासामाजिक भेदभावलाई न्यायोचित ठान्ने वा छुवाछूत तथा जातीय उच्चता वा घृणामा आधारित विचारको प्रचार प्रसार गर्न वा जातीय विभेदलाई कुनै पनि किसिमले प्रोत्साहन गर्न पाइने छैन ।
- (४) जातीय आधारमा छुवाछूत गरी वा नगरी कार्यस्थलमा कुनैप्रकारको भेदभाव गर्न पाइने छैन ।
- (५) यस धाराको प्रतिकूल हुने गरी भएका सबै प्रकारका छुवाछूत तथाभेदभावजन्य कार्य गम्भीर सामाजिक अपराधका रूपमा कानून बमोजिमदण्डनीय हुनेछन् र त्यस्तो कार्यबाट पीडित व्यक्तिलाई कानून बमोजिमक्षतिपूर्ति पाउने हक हुनेछ ।

जातीय भेदभाव तथा छुवाछूत (कसुर र सजाय)
ऐन, २०६८ मा भएको महत्वपूर्ण प्रावधानः
जातीय भेदभाव तथा छुवाछूत भनेको के हो ?

कसैले कुनै पनि व्यक्तिलाई प्रथा, परम्परा, धर्म, संस्कृति, रीतिरिवाज, जात, जाति, वंश, समुदाय वा पेशाका आधारमा जातीय भेदभाव वा छुवाछूत गरी सार्वजनिक वा निजी स्थानमा देहायको कुनै पनि कार्य गर्न वा गराउन हुँदैनः

- (क) प्रवेश गर्न, उपस्थित हुन वा भाग लिन निषेध गर्ने वा कुनै किसिमले रोक, नियन्त्रण वा प्रतिवन्ध लगाउने वा,
- (ख) व्यक्तिगत वा सामुहिक रूपमा सार्वजनिक स्थान वा समारोहबाट निष्काशन, सामाजिक बहिष्कार वा कुनै प्रकारको भेदभाव गर्ने वा त्यस्तो कार्यमा प्रतिवन्ध लगाउने वा अन्य कुनै किसिमको असहिष्णु व्यवहार प्रदर्शन गर्ने ।

जातीय भेदभाव तथा छुवाछूतबाट पिडितले (कसुर भए गरेको मितिले ३ महिना भित्र) उजुरी दिन सक्ने निकाय :

जातीय विभेद वा छुवाछूत कसैले गरेको वा गर्न लागेको थाहा पाउने व्यक्तिले नजिकको प्रहरी कार्यालयमा उजुरी दिन सक्नेछ । सम्बन्धीत प्रहरी कार्यालयले उजुरी दर्ता नगरेमा वा प्रचलित कानून बमोजिम आवश्यक कारवाही नगरेमा सम्बन्धीत व्यक्तिले राष्ट्रिय दलित आयोग वा स्थानीय निकायमा समेत उजुरी गर्न सक्नेछ ।

जातीय भेदभाव तथा छुवाछूत गर्नेलाई दण्ड सजायको व्यवस्था :

कसुर गर्ने व्यक्तिलाई १ महिना देखि ३ वर्षसम्म कैद वा रु. ५००० देखि २५,०००० सम्म जरिवाना वा दुवै सजाय हुनेछ ।

भदौ २०७३

August - September 2016

आइतबार SUN	सोमबार MON	मंगलबार TUE	बुधबार WED	बिहीबार THU	शुक्रबार FRI	शनिबार SAT
			१ चतुर्दशी १७	२ जनै पूर्णिमा १८	३ गाई जात्रा १९	४ द्वितीया २०
५ तृतीया २१	६ चतुर्थी २२	७ पंचमी+ष. २३	८ सप्तमी २४	९ कृष्णष्टमी/गौरा पर्व २५	१० नवमी २६	११ दशमी २७
१२ एकादशी २८	१३ द्वादशी २९	१४ त्रयोदशी ३०	१५ चतुर्दशी ३१	१६ आँशी १	१७ प्रतिपदा २	१८ द्वितीया ३
१९ हरितालिका तीज ४	२० चतुर्थी ५	२१ पंचमी ६	२२ षष्ठी ७	२३ सप्तमी ८	२४ अष्टमी ९	२५ नवमी १०
२६ दशमी ११	२७ एकादशी १२	२८ द्वादशी १३	२९ त्रयोदशी १४	३० चतुर्दशी १५	३१ पूर्णिमा १६	

असोज २०७३

September - October 2016

आइतबार SUN	सोमबार MON	मंगलबार TUE	बुधबार WED	बिहीबार THU	शुक्रबार FRI	शनिबार SAT
३० पूर्णिमा १६						१ प्रतिपदा १७
२ द्वितीया १८	३ तृतीया १९	४ चतुर्थी २०	५ पंचमी २१	६ षष्ठी २२	७ सप्तमी २३	८ अ. + न. २४
९ दशमी २५	१० एकादशी २६	११ द्वादशी २७	१२ त्रयोदशी २८	१३ चतुर्दशी २९	१४ आँशी ३०	१५ प्रतिपदा १
१६ द्वितीया २	१७ द्वितीया ३	१८ तृतीया ४	१९ चतुर्थी ५	२० पंचमी ६	२१ षष्ठी ७	२२ सप्तमी ८
२३ अष्टमी ९	२४ नवमी १०	२५ दशमी ११	२६ एकादशी १२	२७ द्वादशी १३	२८ त्रयोदशी १४	२९ चतुर्दशी १५

इलाम नगरपालिका ३, गोलबस्ती, इलाम, फोन: ०२७५२०८००, फ्याक्स : ०२७५२०९१९

Toll Free No.: 16602752111, Email: info@hurf.org.np, hurfilam@ntc.net.np, Website: www.hurf.org.np

मानव अधिकार मञ्च नेपाल

HUMAN RIGHTS FORUM (HURF) NEPAL

संविधानमा महिला अधिकार

धारा ३८ महिलाको हक :

- (१) प्रत्येक महिलालाई लैंगिक भेदभाव विना समान वंशीयहक हुनेछ ।
- (२) प्रत्येक महिलालाई सुरक्षित मातृत्व र प्रजनन स्वास्थ्य सम्बन्धीहक हुनेछ ।
- (३) महिला विरुद्ध धार्मिक, सामाजिक, सांस्कृतिक परम्परा, प्रचलन वा अन्य कुनै आधारमा शारीरिक, मानसिक, यौनजन्य, मनोवैज्ञानिक वा अन्यकुनै किसिमको हिंसाजन्य कार्य वा शोषण गरिने छैन । त्यस्तो कार्य कानून बमोजिम दण्डनीय हुनेछ र पीडितलाई कानून बमोजिम क्षतिपूर्ति पाउने हकहुनेछ ।
- (४) राज्यका सबै निकायमा महिलालाई समानुपातिक समावेशी सिद्धान्तको आधारमा सहभागी हुने हक हुनेछ ।
- (५) महिलालाई शिक्षा, स्वास्थ्य, रोजगारी र सामाजिक सुरक्षामा सकारात्मक विभेदका आधारमा विशेष अवसर प्राप्त गर्ने हक हुनेछ ।
- (६) सम्पत्ति तथा पारिवारिक मामिलामा दम्पतीको समान हक हुनेछ ।

घरेलु हिंसा (कसुर र सजाय) ऐन, २०६६ मा भएको महत्वपूर्ण प्रावधान:

घरेलु हिंसा भन्नाले केलाई बुझिन्छ ?

एउटै घरभित्र बस्ने परिवारको कुनै पनि सदस्यले नाता सम्बन्धको दुरुपयोग गरेर सोहि परिवारमा बस्ने अन्य कुनै परिवारका सदस्यमाथि गरिने शारीरिक, मानसिक, आर्थिक, यौनिक र भावनात्मक दुर्व्यवहार जस्ता अन्याय वा अत्याचारपूर्ण व्यवहारहरू घरेलु हिंसा हुन भनेर बुझ्नुपर्दछ ।

यस्तो हिंसा श्रीमान श्रीमती, सासू बुहारी, आमा बाबु, दाजु भाइ, दिदी बहिनी, नन्द आमाजु काका भतिजा भतिजी जोसुकैको बीचमा हुनसक्दछ ।

घरेलु हिंसा गरीब, अशिक्षित परिवारमा मात्र हुने नभई यो जुनसुकै वर्ग, उमेर, शहर, गाउँ र जातजातीमा हुने गर्दछ ।

महिला विरुद्ध हुने घरेलु हिंसा भन्नाले के बुझिन्छ ?

महिला भएकै कारणले महिलामाथि गरिने सबै प्रकारका हिंसाहरू महिला विरुद्धका हिंसाहरू हुन् । वास्तवमा महिलामाथि हुने घरेलु हिंसा लैङ्गिक भेदभावको रूप हो हाम्रो समाजमा महिलामाथि भइरहेका घरेलु हिंसालाई व्यक्तिगत कुरा, घरायसी मामिला भनेर महत्व दिएको पाइँदैन तर यस्तो हिंसाले महिलाको व्यक्तिगत जीवनमा मात्र असर पार्ने नभई यसले महिलाको स्वास्थ्यका साथै समग्र राज्यको आर्थिक, सामाजिक, राजनीतिक तथा सांस्कृतिक विकासमा समेत असर पार्दछ । घरेलु हिंसा महिला विरुद्धको सबैभन्दा पुरानो हिंसाको रूप हो भने घरेलु हिंसाबाट महिला सबैभन्दा बढी पीडित हुन सक्ने स्थान घर हो ।

महिलामाथि गरिने हिंसात्मक कार्यहरूको स्वरूप विभिन्न प्रकारको हुनु सक्दछ । जस्तै: घरमा श्रीमानले मदिरा सेवन गरी कुटपिट गर्नु, बहुविवाह गरेर विभिन्न प्रकारका यातनाहरू दिनु, दाइजोको कारण कुनै पनि प्रकारको हिंसात्मक दुर्व्यवहार गर्नु, छोरा नजन्माएकोमा अपमानित गर्नु बोक्सिको आरोप लगाएर विभिन्न प्रकारका यातनाहरू दिनु, छाउपडी प्रथा, श्रीमतीको सल्लाहको सम्मान नगर्नु, खान लाउन नदिनु, घरबाट निकाल्नु, दुर्वचन बोल्नु छोराछोरीमा भेदभाव गर्नु, चरित्रमाथि शंका गर्नु, वैवाहिक बलात्कार, यौन दुर्व्यवहार आदि ।

यस ऐनले निम्न ४ प्रकारको हिंसा गरेमा त्यसलाई दण्ड सजायको व्यवस्था गरेको छ ।

१) शारीरिक हिंसा :

अङ्गभंग ठहर्ने बाहेक कुटपिट गर्ने, शारीरिक चोटपटक पुर्‍याउने, थुनामा राख्न वा शारीरिक चोट पुग्नसक्छ भन्ने जानी-जानी त्यस्तै अन्य कुनै काम गर्ने गराउने कार्य महिलामाथि हुने शारीरिक हिंसा हो ।

२) मानसिक हिंसा :

महिलालाई डर, धाक देखाउने वा धम्की दिने, त्रासपूर्ण व्यवहार गर्ने, गालीगलौज गर्ने, भुट्टा बात लगाउने, घरबाट निकाला गर्ने वा मानसिक चोट पुग्न सक्ने अन्य कुनै काम गर्ने गराउने कार्यका साथै अरु मानिसको अघि बेइज्जत गर्ने, अनावश्यक शंका गर्ने, सार्वजनिक कार्यमा सहभागी हुन नदिने जस्ता कार्यहरू महिलामाथि हुने मानसिक हिंसा हुन् ।

३) यौनजन्य हिंसा :

महिलालाई यौनजन्य प्रकृतिको दुर्व्यवहार, अपमान, हतोत्साह वा आत्म सम्मानमा चोट पुर्‍याउने वा सुरक्षित यौन स्वास्थ्यमा आघात पुग्ने कुनै पनि कार्यका साथै वैवाहिक बलात्कार, यौनजन्य दुर्व्यवहार, बिरामी समयमा श्रीमतीसँग यौन सम्बन्ध राख्नु, अशिल पत्रपत्रिका वा सिनेमा देखाई सोही अनुसार यौन सम्बन्धका लागि बाध्य पार्नु जस्ता कार्यहरू महिलामाथि हुने यौनजन्य हिंसा हुन् ।

४) आर्थिक हिंसा :

महिलालाई सगोल वा निजी सम्पत्तिको प्रयोग गर्न नदिनु, रोजगारीमा सहभागी हुन नदिनु, घरको सम्पत्ति बेचविखन गर्दा महिलाको सहमती नलिनु, आय-आर्जन गर्न नदिनु, घरमा भएको सम्पत्तिमा महिलाको पहुँच

घरेलु हिंसाबाट पीडितले यी ४ निकायहरूमा उजुरी दिनसक्नेछ :

- (१) प्रहरी कार्यालय
- (२) स्थानीय निकाय (गा.वि.स./न.पा./वडा कार्यालय)
- (३) राष्ट्रिय महिला आयोग
- (४) अदालत पीडितले यी ४ निकायमध्ये कुनै एकमा उजुरी गर्न सक्नेछ र कुनै निकायमा उजुरी गर्ने भन्ने निर्णय हिंसाबाट पीडित व्यक्ति आफैले गर्न सक्नेछ ।

यस्तो उजुरी घरेलु हिंसाको कसुर भए गरेको मितिले ९० दिनभित्रमा (स्थानीय निकाय, प्रहरी, राष्ट्रिय महिला आयोग वा अदालत मध्ये कुनै एक निकायमा) उजुरी दिनुपर्दछ ।

घरेलु हिंसाका कारण महिलामा कस्तो प्रकारको असर पर्न सक्दछ ?

घरेलु हिंसाले महिलाको जीवनको सबै पक्षलाई प्रभावित पार्दछ । जस्तो :महिलामा आत्म विश्वासको कमी, एकलो वा असुरक्षित महसुस, हिनताबोध, तनाव, चिडचिडापन, निन्द्रा नलाग्ने, खान मन नलाग्ने, निराशापन, यौनसम्बन्ध राख्न मन नलाग्ने, नराम्रो संगतमा फस्न सक्ने, आर्थिक कमजोरी, सामाजिक रूपमा अग्रसर नहुने, अवसरबाट बंचित,अपराधिक मानसिकताको विकास, स्वतन्त्रतामाथि बन्देज र आत्महत्या गर्ने जस्ता असरहरू देखिन सक्दछ ।

कार्तिक २०७३

October - November 2016

आइतबार SUN	सोमबार MON	मंगलबार TUE	बुधबार WED	बिहीबार THU	शुक्रबार FRI	शनिबार SAT
	१ प्र. + दि. 17	२ तृतीया 18	३ चतुर्थी 19	४ पंचमी 20	५ षष्ठी 21	६ सप्तमी 22
७ अष्टमी 23	८ नवमी 24	९ दशमी 25	१० एकादशी 26	११ द्वादशी 27	१२ त्रयोदशी 28	१३ चतुर्दशी 29
१४ औंशी 30	१५ प्रतिपदा 31	१६ द्वितीया 1	१७ तृतीया 2	१८ चतुर्थी 3	१९ पंचमी 4	२० पंचमी 5
२१ षष्ठी 6	२२ सप्तमी 7	२३ अष्टमी 8	२४ नवमी 9	२५ एकादशी 10	२६ द्वादशी 11	२७ त्रयोदशी 12
२८ चतुर्दशी 13	२९ पूर्णिमा 14	३० प्रतिपदा 15				

मंसिर २०७३

November - December 2016

आइतबार SUN	सोमबार MON	मंगलबार TUE	बुधबार WED	बिहीबार THU	शुक्रबार FRI	शनिबार SAT
			१ द्वितीया 16	२ तृतीया 17	३ चतुर्थी 18	४ पंचमी 19
५ षष्ठी 20	६ सप्तमी 21	७ अष्टमी 22	८ नवमी 23	९ दशमी 24	१० एकादशी 25	११ द्वादशी 26
१२ त्रयोदशी 27	१३ चतुर्दशी 28	१४ औंशी 29	१५ प्रतिपदा 30	१६ द्वितीया 1	१७ तृतीया 2	१८ चतुर्थी 3
१९ पंचमी 4	२० षष्ठी 5	२१ सप्तमी 6	२२ अष्टमी 7	२३ नवमी 8	२४ दशमी 9	२५ एकादशी 10
२६ द्वादशी 11	२७ त्रयोदशी 12	२८ च. + पूर्णिमा 13	२९ प्रतिपदा 14	३० द्वितीया 15		

इलाम नगरपालिका ३, गोलबस्ती, इलाम, फोन: ०२७५२०८००, फ्याक्स : ०२७५२०९१९

Toll Free No.: 16602752111, Email: info@hurf.org.np, hurfilam@ntc.net.np, Website: www.hurf.org.np

मानव अधिकार मञ्च नेपाल

HUMAN RIGHTS FORUM (HURF) NEPAL

संविधानमा बालअधिकार

बालबालिकाको हक : धारा ३९

- (१) प्रत्येक बालबालिकालाई आफ्नो पहिचानसहित नामकरण र जन्मदर्ताको हक हुनेछ ।
- (२) प्रत्येक बालबालिकालाई परिवार तथा राज्यबाट शिक्षा, स्वास्थ्य, पालन पोषण, उचित स्याहार, खेलकूद, मनोरञ्जन तथा सर्वांगीण व्यक्तित्व विकासको हक हुनेछ ।
- (३) प्रत्येक बालबालिकालाई प्रारम्भिक बाल विकास तथा बाल सहभागिताको हक हुनेछ ।
- (४) कुनै पनि बालबालिकालाई कलकारखाना, खानी वा यस्तै अन्य जोखिमपूर्ण काममा लगाउन पाइने छैन ।
- (५) कुनै पनि बालबालिकालाई बाल विवाह, गैरकानूनी ओसारपसार र अपहरण गर्न वा बन्धक राख्न पाइने छैन ।
- (६) कुनै पनि बालबालिकालाई सेना, प्रहरी वा सशस्त्र समूहमा भर्ना वा प्रयोग गर्न वा सांस्कृतिक वा धार्मिक प्रचलनका नाममा कुनै पनि माध्यम वा प्रकारले दुर्व्यवहार, उपेक्षा वा शारीरिक, मानसिक, यौनजन्य वा अन्य कुनै प्रकारको शोषण गर्न वा अनुचित प्रयोग गर्न पाइने छैन ।
- (७) कुनै पनि बालबालिकालाई घर, विद्यालय वा अन्य जुनसुकै स्थान र अवस्थामा शारीरिक, मानसिक वा अन्य कुनै किसिमको यातना दिन पाइनेछैन ।
- (८) प्रत्येक बालबालिकालाई बाल अनुकूल न्यायको हक हुनेछ ।
- (९) असहाय, अनाथ, अपांगता भएका, द्वन्द्वपीडित, विस्थापित एवं जोखिममा रहेका बालबालिकालाई राज्यबाट विशेष संरक्षण र सुविधा पाउनेहक हुनेछ ।
- (१०) उपधारा (४), (५), (६) र (७) विपरीतका कार्य कानून बमोजिम दण्डनीय हुनेछन् र त्यस्तो कार्यबाट पीडित बालबालिकालाई पीडकबाट कानून बमोजिम क्षतिपूर्ति पाउने हक हुनेछ ।

बाल अधिकारका ८ पक्षहरू

बाल बचाव

जन्मेपछि परिचय, गास, बास, कपास, स्वच्छ पिउने पानी, आधारभूत स्वस्थोपचार लगायत ।

बाल बचावको अधिकार

बाल संरक्षण

हेला, उत्पीडन, शोषण, दुर्व्यवहार, हानिकार काम, युद्धमा लगाउने कुराबाट सुरक्षित हुने । अनाथ, अपाङ्ग बालबालिकाका विशेष संरक्षण लगायत ।

बाल विकासको अधिकार

बाल संरक्षणको अधिकार

स्वच्छ वातावरणमा शिक्षा, मनोरञ्जन, खेल, रचनात्मक कार्य, विना भेदभाव सहयोग पाउने, जानकारी राख्ने लगायतका स्व-विकासका अधिकारहरू ।

बाल सहभागिता

आफ्ना कुरा सम्बन्धित ठाउँमा राख्न, बाल हकहित र विकासका लागि कार्य क्रममा भाग लिन, बाल संगठनहरू खोल्न र संगठित हुन पाउनु लगायत ।

बाल सहभागिताको अधिकार

पुस २०७३

December 2016 - January 2017

आइतबार SUN	सोमबार MON	मंगलबार TUE	बुधबार WED	बिहीबार THU	शुक्रबार FRI	शनिबार SAT
					१ तृतीया 16	२ चतुर्थी 17
३ पंचमी 18	४ षष्ठी 19	५ सप्तमी 20	६ अष्टमी 21	७ नवमी 22	८ दशमी 23	९ एकादशी 24
१० द्वादशी 25	११ त्रयोदशी 26	१२ चतुर्दशी 27	१३ चतुर्दशी 28	१४ आँशी 29	१५ प्रतिपदा 30	१६ द्वितीया 31
१७ तृतीया 1	१८ चतुर्थी 2	१९ पंचमी 3	२० षष्ठी 4	२१ सप्तमी 5	२२ अष्टमी+न. 6	२३ दशमी 7
२४ एकादशी 8	२५ द्वादशी 9	२६ त्रयोदशी 10	२७ चतुर्दशी 11	२८ पूर्णिमा 12	२९ प्रतिपदा 13	

माघ २०७३

January - February 2017

आइतबार SUN	सोमबार MON	मंगलबार TUE	बुधबार WED	बिहीबार THU	शुक्रबार FRI	शनिबार SAT
						१ द्वितीया 14
२ तृतीया 15	३ चतुर्थी 16	४ पंचमी 17	५ षष्ठी 18	६ सप्तमी 19	७ अष्टमी 20	८ नवमी 21
९ दशमी 22	१० एकादशी 23	११ द्वादशी 24	१२ त्रयोदशी 25	१३ चतुर्दशी 26	१४ आँशी 27	१५ प्रतिपदा 28
१६ द्वितीया 29	१७ तृतीया 30	१८ चतुर्थी 31	१९ पंचमी 1	२० षष्ठी 2	२१ सप्तमी 3	२२ अष्टमी 4
२३ नवमी 5	२४ दशमी 6	२५ एकादशी 7	२६ द्वादशी 8	२७ त्रयोदशी 9	२८ च. + पूर्णिमा 10	२९ प्रतिपदा 11

इलाम नगरपालिका ३, गोलबस्ती, इलाम, फोन: ०२७५२०८००, फ्याक्स : ०२७५२०९१९

Toll Free No.: 16602752111, Email: info@hurf.org.np, hurfilam@ntc.net.np, Website: www.hurf.org.np

मानव अधिकार मञ्च नेपाल

HUMAN RIGHTS FORUM (HURF) NEPAL

संविधानमा नागरिक तथा सामाजिक न्यायसम्बन्धी अधिकार

ज्येष्ठ नागरिकको हक : धारा ४१

ज्येष्ठ नागरिकलाई राज्यबाट विशेष संरक्षण तथा सामाजिक सुरक्षाको हक हुनेछ ।

सामाजिक न्यायको हक : धारा ४२

- (१) आर्थिक, सामाजिक वा शैक्षिक दृष्टिले पछाडि परेका महिला, दलित, आदिवासी जनजाति, मधेशी, थारू, मुस्लिम, पिछडा वर्ग, अल्पसंख्यक, सीमान्तिकृत, अपांगता भएका व्यक्ति, लैंगिक तथा यौनिक अल्पसंख्यक, किसान, श्रमिक, उत्पीडित वा पिछडिएको क्षेत्रका नागरिक तथा आर्थिक रूपले विपन्न खस आर्यलाई समानुपातिक समावेशी सिद्धान्तका आधारमा राज्यका निकायमा सहभागिताको हक हुनेछ ।
- (२) आर्थिक रूपले विपन्न तथा लोपोन्मुख समुदायका नागरिकको संरक्षण, उत्थान, सशक्तीकरण र विकासका लागि शिक्षा, स्वास्थ्य, आवास रोजगारी, खाद्यान्न र सामाजिक सुरक्षामा विशेष अवसर तथा लाभ पाउने हक हुनेछ ।
- (३) अपांगता भएका नागरिकलाई विविधताको पहिचान सहित मर्यादा आत्मसम्मानपूर्वक जीवनयापन गर्न पाउने र सार्वजनिक सेवा तथा सुविधामा समान पहुँचको हक हुनेछ ।
- (४) प्रत्येक किसानलाई कानून बमोजिम कृषि कार्यका लागि भूमिमा पहुँच, परम्परागत रूपमा प्रयोग र अवलम्बन गरिएको स्थानीय बीउ बिजन र कृषि प्रजातिको छनोट र संरक्षणको हक हुनेछ ।
- (५) नेपालमा अग्रगामी लोकतान्त्रिक परिवर्तनको लागि भएका सबै जनआन्दोलन, सशस्त्र संघर्ष र क्रान्तिका क्रममा जीवन उत्सर्ग गर्ने शहीदका परिवार, बेपत्ता पारिएका व्यक्तिका परिवार, लोकतन्त्रका योद्धा, द्वन्द्वपीडित र विस्थापित, अपांगता भएका व्यक्ति, घाइते तथा पीडितलाई न्याय एवं उचित सम्मान सहित शिक्षा, स्वास्थ्य, रोजगारी, आवास र सामाजिक सुरक्षामा कानून बमोजिम प्राथमिकताका साथ अवसर पाउने हक हुनेछ ।

फागुन २०७३

February - March 2017

आइतबार SUN	सोमबार MON	मंगलबार TUE	बुधबार WED	बिहीबार THU	शुक्रबार FRI	शनिबार SAT
१ द्वितीया 12	२ तृतीया 13	३ चतुर्थी 14	४ पंचमी 15	५ पंचमी 16	६ षष्ठी 17	७ सप्तमी 18
८ अष्टमी 19	९ नवमी 20	१० दशमी 21	११ एकादशी 22	१२ द्वादशी 23	१३ त्रयोदशी 24	१४ चतुर्दशी 25
१५ औंशी 26	१६ प्रतिपदा 27	१७ द्वितीया 28	१८ तृतीया 1	१९ चतुर्थी 2	२० पंचमी 3	२१ षष्ठी 4
२२ सप्तमी+अ. 5	२३ नवमी 6	२४ दशमी 7	२५ एकादशी 8	२६ द्वादशी 9	२७ त्रयोदशी 10	२८ चतुर्दशी 11
२९ पूर्णिमा 12	३० प्रतिपदा 13					

चैत २०७३

March - April 2017

आइतबार SUN	सोमबार MON	मंगलबार TUE	बुधबार WED	बिहीबार THU	शुक्रबार FRI	शनिबार SAT
		१ द्वितीया 14	२ तृतीया 15	३ चतुर्थी 16	४ पंचमी 17	५ षष्ठी 18
६ सप्तमी 19	७ सप्तमी 20	८ अष्टमी 21	९ नवमी 22	१० दशमी 23	११ एकादशी 24	१२ द्वादशी 25
१३ त्रयोदशी 26	१४ चतुर्दशी 27	१५ औंशी 28	१६ प्रतिपदा 29	१७ तृतीया 30	१८ चतुर्थी 31	१९ पंचमी 1
२० षष्ठी 2	२१ सप्तमी 3	२२ अष्टमी 4	२३ नवमी 5	२४ दशमी 6	२५ एकादशी 7	२६ द्वादशी 8
२७ त्रयोदशी 9	२८ चतुर्दशी 10	२९ पूर्णिमा 11	३० प्रतिपदा 12	३१ द्वितीया 13		

इलाम नगरपालिका ३, गोलबस्ती, इलाम, फोन: ०२७५२०८००, फ्याक्स : ०२७५२०९१९

Toll Free No.: 16602752111, Email: info@hurf.org.np, hurfilam@ntc.net.np, Website: www.hurf.org.np